

TÖÖPUNALIPU
EESTI NSV
AKADEEMILINE
BALLETI.

ORDENIGA
RIIKLIK
OOPERI JA
TEATER

„ESTONIA“

OTHELLO

Giuseppe Verdi ooper neljas vaatuses.

Libreto: W. Shakespeare'i samanimelise tragöödia järgi — A. Boito.

Eestikeelne tõlge: E. Kumar ja E. Uuli.

1963

Dirigent: Neeme Järvi

Lavastaja: Paul Mägi

Kunstnik: Eldor Renter

Koormeisterid: ENSV teen. kunstnik

Kontsertmeisterid:

Tiiu Targama ja Ira Trilljärv ENSV teen. kunstnik Tekla Koha ja Raivo Kursk

Lavaline liikumine: Senta Ots

Etendust juhhib: Jaak Randva.

Tegelased:

OTHELLO, maur, Veneetsia väepealik . . .	ALEKSANDER PÜVI
JAGO, lipnik	NSVL rahvakunstnik TIIT KUUSIK
	NSVL rahvakunstnik GEORG OTS
CASSIO, kapten	ENSV rahvakunstnik VIKTOR GURJEV
RODRIGO, Veneetsia aadlik	ENNO EESMAA
LODOVICO, Veneetsia saadik	ARTUR LINNAMÄGI
	ENSV teen. kunstnik AARO PÄRN
MONTANO, Küprose asevalitseja	ERVIN KÄRVET
	AUGUST SEPP
HEEROLD	ILLART ORAV
DESDEMONA, Othello naine	AINO KÜLVAND
	LIIDIA PANOVA
EMILIA, Jago naine	URVE TAUTS

Sõdurid, meremehed, Veneetsia aadlikud, teenrid jt.

Koht: Sadamaalinn Küprosel.

Aeg: 15. saj. lõpp.

Lühidalt tegevuse arengujoonest

Torm... Metsikus marus mässab raevunud meri. Hiigelpilve mattunud taevast sähvib aeg-ajalt välke, millede paistel otsekui viirastuksid kaldal kobarasse surutud inimeste kokkunenud näod. Kes võidab? Kas metsistunud loodusjõud või inimene, kelle laev peab ebavõrdset võitlust mässavate lainetega...

Võidab inimene — Othello, kelle elu on olnud lakkamatu võitlus elu ja surma peale. Juba seitsmendast eluaastast peale sai ta kodus lahinguväli. Vangipõlv, põgenemine vaenlaste kütüüst, päevad viljatuis kõrbeis ning metsikuis kuristikes — kõike seda oli tundnud Othello. Saavutanud äsja võidu türklaste üle merel, päästnud tormi kütkest ka laevastiku, võib Othello nüüd lõpuks juubeldava rahvahulga võiduhüüete saatel oma embusse haarata väärtuslikeima võiduaarde — Desdemona, kelle puhtus ja üllus viivad teda otsekui uude, õnnelikumasse maailma.

Torm vaibub. Kaugeneb kõuemürin, kaugeneb juubeldav rahvas. Väljakule on jäänud üksik mees, kelle hinges pesitseb kättemasuiha — Jago.

Kuigi Jago on Othello sõber, ülendab viimane lipnikuks siiski Cassio, mitte tema. Mis siis! Las naudib Othello oma armuhurma, las kelgib see kergats Cassio oma lipnikumõõgaga. Kõrtsis võib juua Othello ja Desdemona terviseks, kuid keset meeliülendavaid viinaaurusid võib sepi-teda ka teistlaadi pidusid. Ja seda Jago juba oskab! Üsna kergesti on ta saanud oma nõusse Desdemonasse armunud Rodrigo. Peagi on purju joodetud Cassio, provotseeritud tüli ning Jago võib rahuldustundega tähistada esimest võitu oma saatanlikus plaanis: Cassio on degradeeritud.

Hommik. Säravaist päikesekiirtest valgustatud lossi terrassil arendab Jago oma tumedat plaani. Ta annab Cassiole, kes tunneb eilse juhtumi üle sügavat hingepeina, nõu pöörduda Desdemona poole, kelle eestkostmisel Othello kindlasti andestaks Cassiole ta süü. Kas Jago suhtumine Cassiosse on siis muutunud? Muidugi mitte! Jago suurim iha on end maksma panna, näha oma püünistes siplemas kõigepealt neid, kes seisavad temast kõrgemal nii oma moraali, elutunnetuse kui ka kõlbelise puhtuse poolest. Omades terava psühholoogilise pilgu, olles julm, autu ja salalik, otse küünelist avameelsust teesklev egoist, rakendab Jago oma hundimoraali teenistusse kõik oma füüsilised ja vaimsed ressursid. Osavalt, ainult vihjete, pigem isegi sõbralike nõuannetega viib ta õilsameelse Othello, kes piiritu aususega usaldab inimesi, armukadeduse kuristiku äärele. Othellos vastsünnitatud kahtluste esimeseks tugipunktiks saab Desdemona poolt esitatud palve — andestada Cassiole. Othello vihastub, teda tabab krooniline peavalu. Süngelt heidab ta kõrvale Desdemona poolt pakutud rätiku, mille võtab Jago, otsusega peita see Cassio tupp.

Hetkeks näib, et Othello mõistus saab jagu kahtluste köidikuist, kui ta raevunult haarab Jagol kõrist, nõudes tõendeid oma naise truuduse-tuse kohta. Hädavaevu õnnestub Jagol pääseda metsistunud mauri haardest. Kõike mängu pannes jutustab ta samas väljamõeldud unenäo ning fabritseerib Othellole ioo ka rätikut. See on rabav tõend. Othello hinges tekib sügav konflikt seniste veendumuste ning üha tugevamini tärkava kiivuse vahel. Tema põhimõtted ei tunnista kompromisse. Van-dega töötab ta süüdlastele verist kättemaksu.

Päev on jõudmas lõpule. Jago on suutnud Othello viia küll äärmise armukadeduse piirini, kuid Othello hävitamiseks on sellest siiski veel vähe. Tema südames on vaja täielikult purustada see peamine — usk inimesse, tema parimaisse omadusisse.

Teistkordsel kohtumisel Desdemonaaga käitub Othello Jago juhtnöö-ride kohaselt. Kas reedab Desdemona end mõne lause või ilmega? Rän-ga löögina tabab Othellot fakt, et Desdemona pole kaasas rätikut... tähendab, Jagol on õigus, kõik Othello kahtlused osutuvad tõeks. Saat-nud minema Desdemona, murdub Othello ülimate hingeipiinade all.

Jago asub täide viima oma plaani viimast osa. Teatades Cassio saa-bumisest, püüab ta Othellole selgitada, missugustesse inimestesse viimane uskus, näidata rüvetatuna seda ausat ja kõlbelist armastust, mis siiani oli olnud Othellole pühaduseks. Jago saavutab eesmärgi. Othello käsib muretseda mürki, kuid veelgi rohkem meeldib talle Jago nõu — kägistada Desdemona, kuna Cassio eest hoolitseb juba Jago ise.

Saabub Lodovico, et üle anda doodži kiri käsuga Othello tagasipöör-dumiseks Veneetsiasse. Erutatud Othello, kes Desdemona iga sõna mõis-tab nüüd vaid kuu teesklust, ei suuda end valitseda ja metsikus raevus paiskab ta nutva Desdemona põrandale.

Saatnud kõik minema, langeb Othello hetk hiljem minestunult oma trooni ette maha. Triumfeeriv Jago asetab jala maaslamavale Othellole ning otsekui vastuseks väljastkostva rahvahulga hõisetele «Evviva Othello» kõlab tema sarkastiline lause:

«Siin lamab teie lõukoer»!

On saabumas öö. Desdemona ootab Othellot. Teda vaevab küsimus, miks on Othello nii järsult muutunud? Ta hing, mis ei tunne pahataht-likke intriige, ei oska oletadagi armukadeduse võimalust Othello poolt Cassio pärast. Lauldes oma kurba laulu pajust, ei unusta ta siiski het-keksi Othellot ja oma piiritut armastust tema vastu.

Siseneb Othello. Suudeldes veel kord oma armastatut, teab Othello kindlalt, et ta ei mõista kohut mitte oma naise, vaid rängasti eksinud inimese üle. Ja kui siis lõpuks, pärast mörva, on Othello silmade ees kärisenud Jago poolt punutud võrk, mõistab ta samade põhimõtete kohaselt kohut ka iseenda üle.